Рецензии и анотации
Reviews and Annotations

Петров, Ангел. *Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език.* Булвест 2000, София, 2012, 264 с.

Димитър Веселинов
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

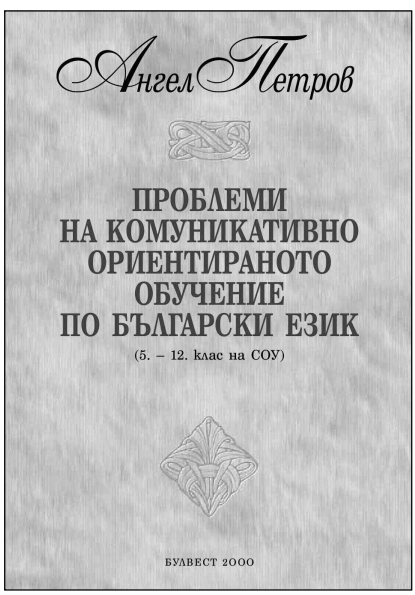

В съвременните науки за езика и за езиковото образование е разпространено схващането, че постиженията и слабостите на подрастващите, изучаващи както роден (първи) език, така и чужд език, до голяма степен са функция на равнището на комуникативна ориентация, с което се характеризират учебните занятия. Попаднали в комуникативен образователен контекст, активно обучавани не само да познават особеностите на езика, но и осъзнато и мотивирано да използват средствата му за целите на ефективното изразяване, младите хора се учат успешно да реализират своите интенции в учебни и в извънучебни условия. В новата монография на Ангел Петров *Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език* (Булвест 2000, София, 2012, 264 с.) професионално се анализират условията и средствата, които са предпоставка обучението по роден (български) език все повече да придобива характеристиките на обучение по комуникация, по словесност, по култура.

Авторът на книгата – дългогодишен преподавател по методика на обучението по български език във Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, насочва изследователския си поглед към развойни тенденции, които протичат на занятията по български език в средното училище през последните повече от сто години. В *първата глава* на труда професионално се обосновават характеристиките на комуникативно ориентираното обучение по български език. Вниманието на читателя се насочва към две

основни черти: обучението като специфичен вид комуникация и като средство за овладяване на умения за комуникация, от една страна, и обучението като педагогически дискурс, т.е. като процес на педагогически взаимодействия между ученици и преподавател, от друга страна. Актуалността на проблемите, проучвани от Ангел Петров, се определя от съвременната изследователска „оптика", с помощта на която авторът интерпретира спецификата на комуникативната ориентация на езиковите занятия. Тя се обосновава с оглед на идеите, заложени в общата европейска рамка на компетентностите. Ученият педантично проследява условията и средствата, които средното българско училище предлага, за да могат обучаваните лица планомерно и целенасочено да овладяват комуникативна компетентност на своя роден, български език; подлага на задълбочен системен анализ основните знания (за езика и за науките за езика), умения (за участие в комуникативните актове) и отношения (ценностни нагласи), които изпълват съдържанието на посочената компетентност.

Ангел Петров предлага идеи с евристична стойност както за методиката на обучението по български език, така и за методиката на обучението по чужди езици, когато защитава своите схващания за еволюцията на езиковото образование като процес на последователно сменящи се фенотипове. Авторът „прави" явни техните особености във *втората глава* на книгата посредством анализ на данни, извлечени от конкретни текстове – монографии, студии, статии, учебни програми. Към всеки конкретен научен факт от миналото или от съвременното състояние на обучението се прилагат анализационни процедури, чрез които съответната публикация се интерпретира като социално, когнитивно и комуникативно явление. Направените изводи дават основание на учения да характеризира обучението по български език в различни периоди от неговото развитие като специфичен образователен фенотип, който се проявява чрез наличието или отсъствието на признаци, обособени в три групи: когнитивни (познавателни), прагматични (функционални) и аксиологични (ценностни) особености. Може с основание да се отбележи, че за първи път в методиката на обучението по български език след научно обоснован анализ на факти и закономерности се обособяват два образователни фенотипа в еволюцията на обучението по български език – граматично ориентирано обучение (до 70-те години на XX век) и комуникативно ориентирано обучение (от 70-те години на XX век до наши дни). Изводите, до които достига авторът, са методологична предпоставка за създаване на една цялостна история на образователния дискурс по български език в средното училище.

В *третата глава* на книгата се дават насоки за приложение на дискурсния подход към българския език като лингвистичен, социален, психологически и културен феномен, от една страна, и към овладяването на български език като институционализирана педагогическа система, включваща дейностите учене, преподаване и оценяване, от друга страна. С конкретни анализи на фрагменти

от образователния процес по български език се обосновава ефективността на подхода. Изтъква се, че неговото целесъобразно приложение осигурява адекватни средства, чрез които е възможно да се засили комуникативната ориентация на занятията по български език.

Новата монография на Ангел Петров *Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език (V–XII клас)* е доказателство, че българската методическа наука се развива в посока, която води до осмисляне на теоретични и на практико-приложни идеи, осигуряващи по-висока резултатност на педагогическия дискурс в средното училище. Макар да е предназначена за методици българисти и за учители по български език, книгата ще бъде полезна и за специалисти по чуждоезиково обучение, както и за всички, които се интересуват от проблемите на езиковото обучение с комуникативна ориентация.

Dimitar Vesselinov
✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15, „Tsar Osvoboditel“ Blvd., Room 248
1504 Sofia, Bulgaria
e-mail: d_vesselinov@yahoo.fr